

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De beoordeling van opbrengsten in het voortgezet onderwijs

Hoe werkt het?

Inspectie van het Onderwijs

Inhoud

	Toezicht voor goed onderwijs	3
1	Hoe beoordeelt de inspectie opbrengsten?	5
2	Welke normen hanteert de inspectie?	7
3	Wanneer doet de inspectie onderzoek op een school?	11
4	Hoe publiceert de inspectie over de resultaten?	11
5	Hoe gaat de inspectie om met de verdere ontwikkeling van de beoordeling van de opbrengsten?	12
6	Meer informatie?	15

Wat zijn leerresultaten en wat zijn opbrengsten?

Onder **leerresultaten** verstaat de inspectie de prestaties van leerlingen op bijvoorbeeld een toets, een profielwerkstuk, een praktische opdracht of een centraal examen. Hierbij gaat het niet alleen om cognitieve prestaties van leerlingen, maar ook om praktische vaardigheden (bijvoorbeeld bij de beroepsvoorbereidende vakken in het vmbo).

De inspectie beoordeelt niet de leerresultaten van individuele leerlingen, maar van groepen leerlingen en van de school als geheel.

Onder **opbrengsten** verstaat de inspectie de mate waarin de school erin slaagt om leerlingen op het niveau te brengen dat van de leerlingen mag worden verwacht en om deze leerlingen zonder vertraging of schooluitval door hun schoolloopbaan te leiden.

Toezicht voor goed onderwijs

Elke leerling heeft recht op goed onderwijs. Leerlingen en ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat het onderwijs op een school goed is. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs op zijn school/scholen en moet zich daarover verantwoorden. Het gaat hierbij om kwaliteit in brede zin. Krijgen alle leerlingen onderwijs van voldoende kwaliteit? Voldoen scholen aan wet- en regelgeving en hebben ze hun financiën op orde? Sinds de invoering van de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' in februari 2010 hebben besturen de wettelijke opdracht om voldoende leerresultaten met hun leerlingen te realiseren.

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en in dit toezicht spelen de opbrengsten van de school een belangrijke rol.

Deze brochure beschrijft de manier waarop de inspectie de opbrengsten van vmbo, havo en vwo berekent en hoe deze opbrengsten worden beoordeeld. De beoordeling van de opbrengsten is vastgelegd in een ministeriële regeling. Voor het praktijkonderwijs is de opbrengstenbeoordeling in ontwikkeling; daarover zullen wij later publiceren.

Het opbrengstenoordeel van de school is openbaar. Jaarlijks publiceert de inspectie de opbrengstenoverzichten (over meerdere jaren) en opbrengstenkaarten (over één jaar) op de website www.onderwijsinspectie.nl. Daar vindt u ook de technische toelichting op de berekeningen en het verhaal achter de cijfers.

De hoofdinspecteur voortgezet onderwijs

Rick Steur,
september 2011

1 Hoe beoordeelt de inspectie opbrengsten?

De inspectie beoordeelt de opbrengsten van scholen voor voortgezet onderwijs per onderwijssoort, dus afzonderlijk voor de verschillende leerwegen van het vmbo, voor havo en voor vwo. In het vmbo worden de opbrengsten van vmbo gemengde leerweg en theoretische leerweg als een geheel genomen en gezamenlijk beoordeeld. Het vmbo-basis en vmbo-kader worden apart beoordeeld.

De opbrengsten van de verschillende onderwijssoorten worden beoordeeld door te kijken naar vier aspecten:

- het rendement in de onderbouw (van basisschooladvies naar derde leerjaar);
- het rendement in de bovenbouw (van derde leerjaar naar diploma);
- het gemiddeld cijfer voor het centraal examen;
- het gemiddelde verschil tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen.

Deze vier aspecten noemen wij 'indicatoren'. De vier indicatoren zijn onder te verdelen in twee groepen: de rendementsindicatoren (rendement onderbouw, rendement bovenbouw) en de examenindicatoren (cijfer centraal examen, verschil schoolexamencijfer – centraal examencijfer).

De verdeling van de vier indicatoren in twee groepen is niet toevallig. We spreken van een balanced scoremodel. Dat betekent dat de opbrengstenbeoordeling gebaseerd is op een aantal indicatoren die elk een onderdeel van goede opbrengsten meten, maar die ook tegengesteld kunnen zijn.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- het is mogelijk om een hoog bovenbouwrendement te behalen door relatief veel uitval in de) onderbouw te bewerkstelligen. De school laat dan alleen de beste leerlingen toe in de bovenbouw. Dan wordt in dit model de onderbouwscore laag en de bovenbouwscore hoog;
- de school geeft alle zwak presterende leerlingen zoveel mogelijk het voordeel van de twijfel en laat) ze in zo hoog mogelijke onderwijssoorten doorstromen. Als het om leerlingen gaat die eigenlijk op een lager niveau thuishoren, zal de school in de bovenbouw slechter presteren, terwijl er een hoge score in de onderbouw is;
- het is mogelijk om met een hoog cijfer voor het schoolexamen een slechte score voor het centraal) examen te compenseren, zodat er toch voldoende leerlingen slagen. Het rendement bovenbouw heeft dan een hoge score, maar het verschil tussen het se-cijfer en het ce-cijfer is dan te groot.

Uit deze voorbeelden blijkt dat het balanced scoremodel laat zien waar de opbrengsten goed zijn en waar ze minder goed zijn. Opbrengsten moeten niet alleen per onderdeel goed zijn, ze moeten ook in evenwicht zijn.

Indicatoren

Hieronder volgt een nadere toelichting op de vier bovengenoemde indicatoren.

Het rendement van de onderbouw (van basisschooladvies naar derde jaar)

Het rendement onderbouw is gebaseerd op:

- de adviezen van de basisschool;)
- de onderwijssoort waarin deze leerlingen voor het eerst onderwijs volgen in het derde leerjaar;)
- en het eventuele zittenblijven van deze leerlingen in het eerste en tweede leerjaar.)

Hierbij tellen ook de leerlingen mee die de vestiging na het tweede leerjaar verlaten hebben en elders in het derde leerjaar onderwijs zijn gaan volgen.

Het rendement onderbouw is een optelling van plus- en minpunten. Pluspunten worden vastgesteld voor leerlingen die in het derde leerjaar in een hogere onderwijssoort zitten dan het advies dat zij van de basisschool hebben ontvangen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een leerling met een havo-advies die in het derde leerjaar in een vwo-klas zit. Minpunten worden toegerekend voor leerlingen in het derde leerjaar die onderwijs volgen in een lagere onderwijssoort dan het advies dat zij van de basisschool hebben ontvangen. Ook worden minpunten toegerekend voor leerlingen die zijn gedoubleerd in de eerste twee leerjaren. Hierbij is ervan uitgegaan dat een op de vier lwoo-leerlingen een jaar langer doet over de onderbouw dan niet-lwoo-leerlingen. De behaalde plus- en minpunten worden omgerekend tot een onderbouwendement in de vorm van een percentage. De indicator rendement onderbouw wordt niet berekend voor de afzonderlijke onderwijssoorten, maar voor de hele vestiging.

Het rendement in de bovenbouw (van derde leerjaar naar diploma zonder zittenblijven)

Bij het rendement bovenbouw gaat het om de onvertraagde doorstroom van leerjaar drie naar het diploma. Op basis van de bevorderings- en slagingspercentages wordt de kans geschat dat leerlingen zonder zittenblijven hun diploma halen. Dat gaat als volgt: per leerjaar berekenen we het percentage leerlingen dat aan het eind van het schooljaar is bevorderd. Een leerling is bevorderd als deze in het volgende leerjaar dezelfde of een hogere onderwijssoort is gaan volgen. Op basis van de examengegevens wordt ook het percentage geslaagde leerlingen berekend. In het vmbo gaat het dus om twee percentages (namelijk het percentage bevorderd van leerjaar drie naar leerjaar vier en het percentage geslaagd), in het havo drie en in het vwo vier percentages. Vervolgens rekenen we deze percentages per onderwijssoort om naar één percentage.

Het gemiddeld cijfer van het centraal examen

Het gaat bij deze indicator om het gemiddeld cijfer voor het centraal examen van alle leerlingen van alle vakken, exclusief de beroepsgerichte vakken. Van elk examenvak is bekend hoeveel leerlingen examen hebben gedaan en wat het gemiddelde van hun cijfers voor het centraal examen is. Op de opbrengstenkaart worden naast het gemiddeld cijfer voor alle vakken de gemiddelde cijfers voor het centraal examen in de algemene vakken in groepen weergegeven.

Het verschil tussen het gemiddelde van het centraal examen en het schoolexamen (verschil se-ce)

Sinds september 2007 telt het verschil tussen het schoolexamen en het centraal examen mee in de beoordeling van de opbrengsten. Het gaat bij deze indicator om het gemiddelde verschil tussen het cijfer van het schoolexamen en het cijfer van het centraal examen. Dit gemiddelde nemen we over de afgelopen drie jaren van alle leerlingen van alle vakken die met een centraal examen worden afgesloten, inclusief de beroepsgerichte vakken.

Een afdeling krijgt het oordeel 'groot verschil' als het se-cijfer gemiddeld meer dan een half punt hoger is dan het ce-cijfer en 'zeer groot verschil' als het se-cijfer meer dan 1,0 punt hoger is dan het ce-cijfer.

De indicator 'verschil se-ce' onderscheidt zich van de drie bestaande indicatoren op de volgende kenmerken:

- het kengetal wordt niet per jaar berekend, maar in één keer over gegevens van de drie meest recente jaren;
- in de beoordeling spreken we over een gering verschil, een groot verschil en een zeer groot verschil.)
Wanneer een school een groot of zeer groot verschil vertoont, wordt dit negatief beoordeeld: de leerlingen van deze school worden onevenredig beoordeeld.

2 Welke normen hanteert de inspectie?

In de opbrengstenbeoordeling wordt gewerkt met relatieve en absolute normen. Bij het verschil se-ce hanteert de inspectie een absolute norm en bij de andere drie indicatoren een relatieve norm: hoe doet de school het ten opzichte van vergelijkbare scholen. Voor de beoordeling van de indicator onderbouwrendement worden scholen bovendien geplaatst in zogenoemde vergelijkingsgroepen (zie voor verdere uitleg hierover 2.2 Indicatoren rendement). Bij deze relatieve norm wordt de werkelijke score op de indicator omgezet in een relatieve score op een vijfpuntsschaal, waarbij rekening gehouden wordt met correctiefactoren.

2.1 Correctiefactoren

Correctiefactoren bovenbouwrendement en gemiddeld cijfer centraal examen

De samenstelling van de leerlingenpopulatie kan van invloed zijn op de resultaten van een school. Zo is het met de ene groep leerlingen moeilijker om een hoog gemiddelde voor het centraal examen te halen dan met een andere. Hetzelfde geldt voor het onvertraagd doorstromen vanaf het derde leerjaar. Daarom werken we bij de indicatoren bovenbouwrendement en gemiddeld cijfer centraal examen met correctiefactoren.

Voor het gebruik van correctiefactoren gelden twee inhoudelijke overwegingen:

- De beoordeling moet fair zijn en zo zuiver mogelijk de prestatie van de school in beeld brengen.
- De andere overweging is dat men met die correctiefactoren ook tijdelijk accepteert dat bepaalde groepen het slechter doen. Wanneer bijvoorbeeld gecorrigeerd wordt voor achterstandsgroepen, betekent dat tegelijk dat we de gemiddeld lagere prestatie van die achterstandsgroepen een acceptabele prestatie van de school vinden. Dat betekent nog niet dat die lagere prestatie op zich acceptabel is.

Bij het centraal examen en het bovenbouwrendement hanteert de inspectie op dit moment drie correctiefactoren. Die factoren zijn:

- lwoo: het percentage leerlingen met een indicatie voor leerwegondersteuning. Wanneer een) onderwijssoort zoals bijvoorbeeld havo of vwo geen lwoo-leerlingen kent, doet deze correctiefactor niet mee;
- apcg: het percentage leerlingen dat in een armoedeprobleemcumulatiegebied woont;)
- instroom in de bovenbouw vanuit een andere school: het percentage instroom in het derde leerjaar) van de bovenbouw vanuit een andere school.

De correctie komt er op neer dat scholen met veel apcg-leerlingen een lager bovenbouwrendement of een lager gemiddeld examencijfer kunnen halen om toch een voldoende te krijgen.

Correctie onderbouwrendement

Bij het onderbouwrendement gaat het om het verschil tussen de voorspelling van de basisschool en het resultaat in de onderbouw. Deze indicator wordt gecorrigeerd voor het aantal lwoo-leerlingen, aangezien deze leerlingen gemiddeld langer over de onderbouw doen.

Geen correctie bij verschil se-ce

Bij het verschil tussen schoolexamen en centraal examen wordt niet gecorrigeerd voor apcg of lwoo. Dat komt omdat hier geen redelijk argument is om te corrigeren. Het valt niet in te zien waarom er bijvoorbeeld bij achterstandsgroepen een groter verschil mag zijn tussen het centraal examen en het schoolexamen. Bij de bepaling van het driejaarsgemiddelde wordt een gewogen gemiddelde berekend.

2.2 Indicatoren rendement

De drie indicatoren rendement onderbouw, rendement bovenbouw en gemiddeld cijfer ce worden uitgedrukt in relatieve scores door middel van bolletjes. De scores worden op oplopende waarden geplaatst. Vervolgens worden de bolletjes toegekend op een vijfpuntschaal volgens de verdeling 10, 15, 50, 15, 10. Een geheel linker bolletje (bolletje 1) is toegekend als 90 procent van de vestigingen binnen de groep een betere rendementscore heeft. Een bolletje net links van het midden (bolletje 2) is toegekend als 75 tot 90 procent

een betere score heeft. Een bolletje rechts van het midden (bolletje 4) is gegeven als slechts 10 tot 25 procent een betere score heeft en een bolletje uiterst rechts (bolletje 5) is toegekend als niet meer dan 10 procent een betere score heeft. Bolletje 3 wordt dus toegekend aan 50 procent van de vestigingen binnen de groep.

Bij het rendement onderbouw speelt nog mee dat de samenstelling van de vestiging invloed heeft op de score. Dit rendement wordt immers voor de gehele vestiging berekend en niet voor de afzonderlijke onderwijssoorten. Op een categorale school voor vwo kan een leerling niet opstromen ten opzichte van zijn advies en op een school met alleen vmbo-b kan een leerling niet afstromen; op een vmbo/havo kan veel afstroom naar vmbo voorkomen, terwijl op een havo/vwo havisten vaker doubleren als zij onvoldoende resultaten behalen. De vestigingen zijn daarom ingedeeld in zeven vergelijkingsgroepen en binnen deze vergelijkingsgroepen worden de bolletjes 1 tot en met 5 toegekend. Scholen worden geplaatst in een vergelijkingsgroep op grond van de onderwijssoorten die alleen of in combinatie in het eerste leerjaar worden aangeboden.

De vergelijkingsgroepen zijn:

1. categorale vwo-vestigingen (vwo)
2. havo/vwo-vestigingen (havo/vwo)
3. categorale vmbo (g)t-vestigingen (vmbo (g)t)
4. vmbo (g)t/havo-, categorale havo-vestigingen en vmbo (g)t/havo/vwo vestigingen /vmbo (g)t/havo/vwo)
5. vestigingen met vmbo b en/of vmbo k (vmbo b/k)
6. vmbo-breed en vmbo-breed/havo-vestigingen (vmbo breed en vmbo breed/vmbo)
7. vestigingen met een breed aanbod van vmbo b tot en met vwo (vmbo-breed/havo/vwo)

2.3 Opbrengstenoordeel

Elk jaar berekent de inspectie de vier indicatoren. De inspectie beoordeelt de indicator op basis van de resultaten van de drie meest recente jaren. Dit om beoordeling op eenmalig goede of slechte resultaten te vermijden. Bij de indicator verschil se-ce wordt direct een driejaarsgemiddelde berekend. Deze beoordeling over drie jaar gaat als volgt: we nemen van elk jaar het cijfer dat bij het bolletje hoort. Die cijfers tellen we bij elkaar op. Een indicator is onvoldoende als het gemiddelde 2,0 of minder is. De indicator verschil se-ce is onvoldoende als sprake is van 'groot verschil' of 'zeer groot verschil'. Voor het berekenen van het gemiddelde geldt als criterium dat voor tenminste twee van de drie jaren gegevens aanwezig moeten zijn (inclusief het laatste jaar). Als slechts van één jaar gegevens beschikbaar zijn, wordt de indicator als 'missend' beschouwd. Uiteindelijk spreekt de inspectie een oordeel uit over de opbrengsten van elke onderwijssoort op een vestiging. *Het oordeel is onvoldoende als meer dan één indicator onvoldoende is.*

3 Wanneer doet de inspectie onderzoek op een school?

Jaarlijks voert de inspectie een risicoanalyse voor alle scholen uit. Hierbij spelen de opbrengsten een belangrijke rol. Als een afdeling van een school onvoldoende opbrengsten heeft (meer dan een van de vier opbrengstindicatoren onvoldoende), dan bespreken we dit met het bevoegd gezag van de school.

Onze vervolgvactiteiten zijn afhankelijk van de mate waarin het bevoegd gezag de mogelijke tekortkomingen herkent en erkent en de wijze waarop het bevoegd gezag deze al of niet aanpakt.

Onvoldoende opbrengsten leiden in principe tot het oordeel dat de kwaliteit van de school zwak is. Als naast onvoldoende opbrengsten ook meerdere indicatoren uit het onderwijsproces als onvoldoende worden beoordeeld, kan dit leiden tot het oordeel 'zeer zwakke kwaliteit'. Voordat dit oordeel wordt uitgesproken, voeren we een kwaliteitsonderzoek uit en rapporteren we daarover in een rapport van bevindingen.

4 Hoe publiceert de inspectie over de resultaten?

4.1 Opbrengstenkaart

Jaarlijks bepaalt de inspectie de opbrengsten van scholen voor voortgezet onderwijs van het voorafgaande cursusjaar en presenteert die op de opbrengstenkaart. Deze kaart is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl. Hierop worden per vestiging op het niveau van de onderwijssoorten de resultaten gepresenteerd van het rendement onderbouw, het rendement bovenbouw en het gemiddeld cijfer ce.

4.2 Opbrengstenoordeel

Daarnaast beoordeelt de inspectie jaarlijks de opbrengsten voor elke school voor voortgezet onderwijs en presenteert dit oordeel in het overzicht opbrengstenoordeel. Hierin worden de opbrengsten per vestiging op het niveau van onderwijssoorten weergegeven. Ook het opbrengstenoordeel is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

De gegevens in het opbrengstenoordeel zijn afkomstig uit:

- de drie meest recente opbrengstenkaarten;
- het berekende driejaargemiddelde van het verschil tussen het cijfer van het schoolexamen en het cijfer van het centraal examen;
- het berekende opbrengstenoordeel per onderwijssoort.)

Daarbij worden ook de onderliggende scores van het rendement onderbouw, rendement bovenbouw, gemiddeld ce-cijfer en de scores van de afzonderlijke jaren van het driejaargemiddelde se-ce weergegeven.

Vanaf 2010 wordt in het opbrengstenoordeel ook het ‘gemiddeld ce-cijfer absoluut’ vermeld, het driejaar-gemiddelde van het cijfer van het centraal examen. De term absoluut geeft aan dat het hier gaat om een gemiddelde van de cijfers en niet om een gemiddelde van de relatieve scores. Het ce-cijfer absoluut speelt nog geen rol in de opbrengstenbeoordeling.

Een voorbeeld van een opbrengstenoordeel 2011 (gebaseerd op resultaten behaald in 2008, 2009 en 2010)

Bevoegd gezag	Stichting School	Bevoegd gezagnr.		00000	
Naam school	Onderwijsstad VMBO				
Adres	Scholenweg 10	BRIN		00AA	
Plaats	1000 SC Onderwijsstad	Vestigingsnr.		3	
Opbrengstenoordeel	vmbo b	vmbo k	vmbo (g)t	havo	vwo
	voldoende	voldoende	onvoldoende	-	-
Per onderdeel					
Rendement onderbouw					
Oordeel	voldoende				
Van 3e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven	vmbo b	vmbo k	vmbo (g)t	havo	vwo
Oordeel	voldoende	voldoende	onvoldoende	-	-
Gemiddeld cijfer centraal examen - relatief	vmbo b	vmbo k	vmbo (g)t	havo	vwo
Oordeel	voldoende	onvoldoende	onvoldoende	-	-
Cijfer schoolexamen minus cijfer centraal examen	vmbo b	vmbo k	vmbo (g)t	havo	vwo
Oordeel	gering verschil	gering verschil	groot verschil	-	-
Gemiddeld cijfer centraal examen - absoluut	vmbo b	vmbo k	vmbo (g)t	havo	vwo
Oordeel	boven de norm	onder de norm	onder de norm	-	-

5 Hoe gaat de inspectie om met de verdere ontwikkeling van de beoordeling van de opbrengsten?

5.1 Discussie rondom opbrengstenbeoordeling

De huidige opbrengstenbeoordeling is regelmatig onderwerp van discussie. Scholen voelen zich niet altijd recht gedaan met de wijze waarop zij worden beoordeeld. Zo is er discussie over de correctiefactoren. Volgens sommigen corrigeren deze factoren te weinig en houden ze te weinig rekening met achterstandsleerlingen, maar volgens anderen worden ze juist weer teveel gebruikt. Ook de indicatoren en de vergelijkingsgroepen worden vanuit het scholenveld soms kritisch bekeken.

5.2 Ontwikkelingen

De inspectie werkt voortdurend aan het verbeteren van de opbrengstenbeoordeling. We onderzoeken daarbij mogelijkheden om meer of andere indicatoren te betrekken dan de huidige vier. We doen meer onderzoek naar het gebruik van indicatoren voor extern rendement, toegevoegde waarde, sociale opbrengsten en het gebruik van absolute normen. Nieuwe indicatoren en verbetering van de huidige indicatoren hangen in de eerste plaats af van de data die beschikbaar zijn. Met de verdere invoering van het onderwijsnummer worden de gegevensmogelijkheden aanzienlijk verbeterd. Dergelijk onderzoek naar nieuwe indicatoren wordt regelmatig uitgevoerd in samenwerking met universiteiten of er vindt een consultatie plaats van specialisten. Ook wordt er samengewerkt met inspecties in het buitenland en worden onderzoeksbevindingen over en weer uitgewisseld. Bovendien worden er pilotprojecten met scholen uitgevoerd. Wanneer onderzoek een beproefde verandering of een nieuwe indicator heeft opgeleverd, vindt eerst consultatie van het veld plaats, voordat een voorstel naar de minister gaat om de regeling voor de beoordeling van opbrengsten aan te passen.

Absoluut normeren

Op dit moment gebruikt de inspectie bij het beoordelen van de opbrengsten twee indicatoren voor het rendement (rendement onderbouw, rendement bovenbouw) en twee indicatoren voor de examenresultaten (gemiddeld ce-cijfer, verschil se-ce). Behalve het verschil se-ce worden alle indicatoren relatief genormeerd (hoe doet de school het ten opzichte van vergelijkbare scholen?). Als de opbrengsten alleen relatief worden gemeten, bestaat het gevaar dat Nederland als geheel langzaam afglijdt zonder dat dit uit de metingen van de inspectie blijkt. Bovendien ziet een school eigen vooruitgang niet altijd weerspiegeld in een betere score.

Vanaf 2010 publiceren we ook het absolute gemiddeld cijfer voor het centraal examen, maar betrekken we dit nog niet in de beoordeling. Er vindt onderzoek plaats of bij meer indicatoren een absolute norm gebruikt kan worden.

Extern rendement

Vanaf 2011 publiceert de inspectie voor het vmbo een 'uitstroom'-indicator die de succesvolle plaatsing in de vervolgopleiding meet. Deze indicator wordt als diagnostische informatie alleen aan de school ter beschikking gesteld en nog niet gepubliceerd op internet. Een vraag die bij de verdere ontwikkeling van indicatoren voor het extern rendement moet worden beantwoord, is waar de invloed van de vo-school ophoudt en het rendement van de vervolgopleiding begint. Het rendement uitstroom wordt (nog) niet in de beoordeling betrokken, maar geeft de scholen informatie over de plaatsing van de leerlingen in het vervolgtraject.

Toegevoegde waarde (leerwinst)

Toegevoegde waarde staat voor de schatting van de leerresultaten die toe te schrijven is aan de school, nadat rekening is gehouden met het beginniveau en de achtergrond van de leerlingen. Het voordeel van het gebruik van toegevoegde waarde bij het beoordelen van de opbrengsten is dat deze indicator het meest zuiver de bijdrage van de school aan de resultaten van de leerlingen meet. In 2011 en 2012 verkennen we de mogelijkheden om een goede maat te ontwikkelen voor het bepalen van toegevoegde waarde.

Scholengroep

Bij het beoordelen van het rendement in de onderbouw worden scholen binnen groepen van scholen (vergelijkbare schoolcombinaties zoals vmbo-t/havo/vwo of categoriaal vmbo-t) vergeleken, een indeling op basis van de onderwijssoorten. Het voordeel hiervan is dat scholen eerlijk worden vergeleken. Maar de samenstelling van scholen wisselt en de inspectie verkent of de huidige scholengroepen nog voldoen en of er alternatieven zijn voor het werken met scholengroepen.

Pilot: opbrengsten van scholen met veel leerlingen met achterstandsproblematiek

Sommige scholen vinden dat onze beoordeling, ondanks de correctiefactoren, onvoldoende rekening houdt met de specifieke problematiek van hun leerlingenpopulatie. Vaak is hier sprake van leerlingen met achterstandsproblematiek. In 2011 onderzoeken we met een aantal van deze scholen de feitelijke situatie en gaan we na of er andere correctiefactoren mogelijk en/of aanvullende mogelijkheden zijn om de opbrengsten te beoordelen.

Escalatieladder verschil se-ce

De beoordeling van het verschil tussen schoolexamen en centraal examen gebeurt op basis van een driejaargemiddelde. Zo is het oordeel in 2011 gebaseerd op de verschillen in de examenjaren 2008, 2009 en 2010. Als drie jaar achtereen sprake is van een 'zeer groot verschil' (meer dan 1,0 punt) of vijf jaar achtereen van een 'groot verschil' (1,0 punt of minder, maar meer dan 0,5 punt), zal de inspectie hierover aan de minister rapporteren. De minister heeft dan de mogelijkheid om een school tijdelijk de examenbevoegdheid te ontnemen en het staatsexamen te laten afnemen.

Verzwarend exameneisen

Met ingang van schooljaar 2011-2012 moeten alle leerlingen gemiddeld een voldoende halen voor het centraal schriftelijk examen (5,5 of hoger). Vanaf het schooljaar 2012/2013 mogen leerlingen in havo en vwo ten hoogste één vijf als eindcijfer halen voor de basisvakken Nederlands, Engels en wiskunde. Bij meer dan één vijf en bij een vier of lager voor één van deze vakken is de leerling gezakt. Voor de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo geldt tot op heden een afwijkende uitslagregeling: het schoolexamen weegt daarbij twee keer zo zwaar als het centraal examen. Met ingang van examenjaar 2011/2012 wordt deze afwijkende uitslagregeling beëindigd en wegen schoolexamen en centraal examen even zwaar mee in de uitslagbepaling.

Ontwikkeling nieuw toezichtkader

De beoordeling van opbrengsten staat niet op zichzelf en maakt deel uit van een breed toezichtkader dat gebruikt wordt om de kwaliteit van scholen te beoordelen. Voor het voortgezet onderwijs werken we aan de bouw van een nieuw toezichtkader dat naar verwachting in 2012/2013 zal worden ingevoerd.

6 Meer informatie?

Inspectie van het Onderwijs

www.onderwijsinspectie.nl

U vindt daar onder andere:

- de opbrengstenkaart
- het opbrengstenoverzicht

In het kader van deze brochure zijn twee projecten van de VO-raad van belang:

1. 'Project Zeer Zwakke Scholen'

Het project zeer zwakke scholen biedt hulp aan scholen die van de Inspectie het oordeel 'zeer zwak' hebben gekregen. Het project helpt scholen om zo snel mogelijk van de lijst met zeer zwakke scholen te komen. Het project kent, naast het Steunpunt dat vraaggestuurd (zeer) zwakke scholen ondersteunt, een Taskforce die nieuwe zeer zwakke scholen actief begeleidt in het verbetertraject. Binnen het Steunpunt is een netwerk actief; de Taskforce werkt onder andere met procesbegeleiders en een audit. Voor vragen over dit project: zzs@vo-raad.nl.

2. Vensters voor Verantwoording

In het project Vensters voor Verantwoording hebben scholen voor voortgezet onderwijs afspraken gemaakt over een vaste, gevalideerde set indicatoren, die zij openbaar zullen maken. Dit gebeurt op de eigen website van de school en op de landelijke website www.schoolvo.nl. Kwaliteitsgegevens, informatie over de bedrijfsvoering en beleid komen daardoor beschikbaar voor benchmarking. Het doel van dit project is dat deze indicatoren gebruikt gaan worden voor het voeren van de horizontale dialoog met diverse belanghebbenden van de school.

Voor vragen over dit project bezoek www.venstersvoorverantwoording.nl.

Nog meer informatie:

www.schoolexamensvo.nl

www.vo-raad.nl

www.cito.nl

www.slo.nl

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2011-15 | gratis
ISBN: 978-90-8503-248-9
Publicatienummer: 22DW2011G018

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs:
www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs
september 2011